

ПРЕДГОВОР

Интересът на д-р Васил Крумов Петров към наследственото право датира отдавна (любопитно е, че творческите му търсения се разпростират в три доста далечни един от друг правни отрасли – административно право, трудово право и наследствено право). Дългогодишната му научна дейност в този дял на гражданското право намира израз в 19 статии, събрани в настоящия сборник. За щастие, количеството далеч не е най-голямото достойнство на изследванията на д-р Васил Петров.

Много от изложените от д-р Васил Петров тези са дискуссионни и по поставените въпроси задълбочено може да бъде аргументирано и друго виждане. Като примери могат да бъдат посочени:

тезата за уголемяването на дялове при отказ от наследство (която би могла да доведе до изопачаване на действителната воля на завещателя);

- виждането, че искът за обявяване на нищожност на сделка е положителен, а не отрицателен установителен;
- аналогията между установяване на правно качество на сделка и на правно качество на лице;
- твърдението, че искът за установяване на недостойнство е иск за установяване на правно качество, а не за установяване на несъществуването на субективно право – правото на наследяване;
- становището, че по реда на чл. 51, ал. 1 ЗН може да се дава срок на непризован наследник по закон;
- тезата, че ако ненавършил пълнолетие наследник извършил плащане или участва в делба, без да приел наследството по opis, то плащането няма да е действително, а делбата няма да е действителна;

- че недееспособните не могат да приемат наследството чрез конклюдентни действия и т.н.

Това обаче по никакъв начин не рефлектира върху едно от основните достойнства на събраните в настоящия том статии – способността им да предизвикат дискусия върху важни теоретични и практически въпроси и по коректен начин да предложат възможно решение, основано на задълбочена аргументация.

За отбелязване е размахът на авторските търсения. Изследванията на д-р Васил Петров обхващат повечето раздели на наследственото право – способността за наследяване и придобиването на качеството наследник, наследяването по завещание, приемането на наследство, отказа от наследство, отношенията между наследници и трети лица. Тази широта обаче не се отразява негативно на дълбочината на изследването. Авторът разглежда всеки институт, следвайки класическия подход на качествено правнонаучно изследване – от първообраза му в римското право, през старото френско и германско право, западноевропейските кодификации от XX в., рецепцията им в българското законодателство от края на XX в., и едва тогава - до действащата правна уредба.

В част от трудовете с д-р Васил Петров спомага за преодоляването на неправилна (по мое скромно мнение) съдебна практика – например в статиите „За приемането на наследство и за доказването му – няколко спорни въпроса в практиката“, „За образуване на масата по чл. 31 ЗН“ и др. В други статии той взема дейно участие в започналия процес на преосмисляне на някои тези в доктрината – за обема на отговорността на приелия по опис наследник; за възможността за отказ от наследство от страна на недееспособен или ограничено дееспособен наследник; за характера на производството по чл. 51, ал. 1 ЗН и за възможността за назначаване на особен представител на наследника в това производство и т.н.

Отбелязване заслужава академичната етика на автора. При всяко свое съчинение същият добросъвестно е посочил всички виждания, изложени в доктрината, и е взел отношение по тях, полемизирайки коректно и последователно.

Изготвените от автора библиографии заслужават само добри думи. Влагейки огромен труд, той е успял да представи един резултат,

който десетилетия наред ще служи на всички, занимаващи се с проблемите на наследственото право.

Няколко думи и за увода от самия автор, наречен „Наследствено право – от едноучебничество към действителния смисъл на Закона за наследството“. Действително, заслужава подкрепа виждането на автора, че редица от тезите, изложени в учебника на Христо Тасев, следва да бъдат преосмислени. Учебникът е писан при действието на коренно различни общественно-икономически условия и не е редактиран концептуално от своето първо издание. Това обаче не означава, че посоченият учебник няма своите достойнства и че не е изиграл своята роля в юридическото образование и в правната наука. Освен това, липсата на друг учебник в един продължителен период не означава застой в развитието на научната мисъл. „Едноучебничеството“ не означава „еднокнижие“. В целия период на развитието на българското наследствено право от края на XIX в. до наши дни в литературата са били издавани съчинения, надграждащи достигнатото преди тях. В периода на т.нар. от автора „едноучебничество“ (който започва с първото издание на учебника през 1953 г. и вероятно приключва с издаването на Коментара на Закона за наследството през 2016 г.¹), освен този учебник и издаваните от автора му статии, българската наследственоправна литература непрекъснато се обогатява с монографии, студии, статии. В тях нередко се застъпват тези, различни от изложените в учебника на Христо Тасев. Сред множеството трудове по наследствено право от този период, без претенции за изчерпателност (и с опит за относително хронологично подреждане, доколкото това е възможно), следва да бъдат посочени съчиненията на проф. Петко Венедиков², проф. Нисим Меворах, проф. Лиляна Ненова, проф. Цан-

---

¹ Цанкова, Ц., Ек. Матеева, М. Марков, Веселин Петров, Д. Танев, И. Георгиев. Закон за наследството. Научноприложен коментар. С.: Труд и право, 2016

² Част от съчиненията на проф. Венедиков, посветени на проблеми на наследственото право, са писани преди първото издание на въпросния учебник, но друга част от тях са издадени след 1953 г., напр. монографията Запазената част от наследството. С.: Наука и изкуство, 1972.

ка Цанкова, проф. Симеон Тасев, Кръстьо Цончев, Александър Цоннов, д-р Цоню Дамянов, Христо Радев, д-р Атанас Борисов, доц. Анна Станева, Соломон Розанис, проф. Екатерина Матеева, проф. Методи Марков, проф. Иван Русчев, доц. Кристиан Таков и редица други автори от най-ново време.

Статиите на д-р Васил Петров следва да се считат за продължение на посочените научни търсения. Убеден съм, че те имат своето място в днешната цивилистична доктрина и ще спомогнат за разгръщането на една още по-широка научна дискусия. От такава и теорията, и практиката могат само да спечелят.

май, 2021 г.

доц. д-р Венцислав Л. Петров